

Janne Mark - salmefornyeren fra Danmark

De danske salmer er noget særligt.

Det er derfor ikke tilfældigt, at de danske salmer i foråret 2017 blev fremhævet i det store franske værk "La Bible dans les littératures du monde", der ambitiøst forsøgte at kortlægge, hvordan kristendommen har smittet af på verdenslitteraturen. Og danskerne blev altså fremhævet for deres salmer. For danske salmedigtere har ofte også været de bedste danske digtere, og danske salmer har derfor en enestående sanselig tradition.

Årstiderne er skarpe i Danmark og resten af Norden, hvor kampen mellem lyset og mørket nærmest følger kirkeåret, så mørket bliver brudt ved netop påsketid, hvor livet genopstår i grøftkanter og skovbunde overalt. Og det har danske salmedigtere skrevet flittigt om. Men den danske salmetradition er også fuld af muld. For de fleste salmer er skrevet på landet, hvor de fleste danskere også boede engang. Men nu bor folk jo typisk i byerne, så der har været et stort behov for, at nogen også tog byens rum ind i salmedigtningen. Og det gør Janne Mark (f. 1973) som ingen anden dansk, moderne salmedigter. Ja, Janne Mark er en musikalsk markblomst midt i byen. Og hun har fornyet den danske salmetradition som ingen anden i hendes generation.

Som Danmarks største salmedigter N.F.S. Grundtvig (1783-1872) har hun faktisk også boet i Jylland som barn, men haft sit hovedvirke som voksen i hovedstaden.

Siden 2000 har hun sunget i Brorsons kirke midt i København og midt i et kvarter, der også gør sig bemærket i medierne med bandekrige og mange kulturer på ét sted. Men kirken er en fredszone midt i det hele. Den ligger i øvrigt klods op af den kirkegård, hvor Danmarks to største forfattere, filosofen Søren Kierkegaard og eventyrdigteren H.C. Andersen, ligger begravet, så inspirationen skulle være i orden. Men selv har Janne Mark også arbejdet så meget med kirkens musikprofil, at den har inspireret kirker over hele landet ved at give salmerne en moderne musikalsk (jazz)puls.

Imellem alle de mange gamle og nye salmer fra den danske salmeskat, hun spillede, begyndte hun at lege med at sætte melodier til andre nutidige digteres salmetekster.

"Ofte manglede vi salmer til specifikke årstider og højtider som melodisk passede godt ind i bandets musikalske udtryk. Legende og undersøgende fik jeg efterhånden fat i et klart sangbart tonesprog og var modnet til også selv at skrive tekster. Jeg opdagede, at modtagerne var glade for en lyrik, der tog udgangspunkt i det nu, vi mødes omkring, den tid vi er i sammen nu, det kirkerum vi er samlet i som taler til os nu. At der skrives med øje for kirkefremmede ligeså vel som for kirkevante," fortæller hun selv.

Den, der har, skal mere gives, sagde allerede Jesus. Og den prisvindende Janne Mark er således en dygtig digter, der også er en dygtig komponist, der også er en dygtig sanger. Selv kalder hun sig for en sanger-sangskriver-salmesanger - også i stærk tråd med den danske salmetradition og sin egen baggrund som musiker.

"Jeg har en baggrund som sanger-sangskriver og udgav i 2004 og 2009 de to album 'Indenrigs udenbys' og 'Agenda' med egne sange på dansk. Musik og tekst kommer også ofte fra samme hånd i sanger-sangskriver traditionen. Det er i Den danske salmebog meget udbredt at salmerne har to ophavsmænd, digter/tekstforfatter og komponist. Derfor et forsøg på at navngive salmerne sanger-sangskriver salmer for på denne måde at vise, at det er en anden tilgang til salmeskrivningen, der kendetegner stilen og ligger til grund for dem. Flere salmer med kun et enkelt vers bidrager med intens enkelthed til en tekstrig tradition, ofte med mange vers. I mit tilfælde er det næsten altid

melodien, som tilkendegiver sig først, tit med en første verslinje, en titel-idé eller anden lille tekst-idé, som kan sætte noget melodisk og rytmisk i gang," forklarer hun.

Inspirationen kommer således mange steder fra - både nærområdet i København, litteraturen og andet musik. Man kan høre, at musikken kommer fra en, der lytter - både til sig selv, andre og Gud. Og man kan måske forstå Janne Marks salmer bedst som én lang bøn om mere lys ind i mørket. Sådan skriver hun både om at tænde lys for dem, der er borte - og om at lyset må trænge ind i skyggernes rum i sjælen. For den grundlæggende troskamp finder jo både sted i byen og på landet. Og det er som om, at Janne Mark både med sine ord og lange toner sender lys fra kirkens rolige rum ind igennem alle tilværelsens sprækker.

"Kirken er langsomhedens hus. Jeg er optaget af langsomheden, stilheden, lyden af langsomhed og stilhed. Lyden af verden som en salme. Lyden af verden som kirken," siger hun selv.

Sådan giver hendes salmer og sange også en form for meditativ ro, en musikalsk retning, som samarbejdet med trompetisten Arve Henriksen på Pilgrim kun understreger. "Det er som om Arves lyd rammer de dybeste lag i den menneskelige eksistens. Første gang jeg hørte hans tone var i Sydindien i den for hinduerne hellige by Tiruvannamalai, hvor jeg lyttede til sangen 'Shelter from the storm' fra albummet 'Places of worship'. Arves tone ramte mig helt og fuldt på en måde, hvor jeg blev nødt til at følge sporene af den lyd," siger Janne Mark, der i det hele taget har allieret sig med gode kræfter fra flere forskellige lande, ligesom det er den anerkendte skotske præst og salmekomponist John Bell som har oversat hendes salmer til udgivelsen. De engelske tekster er ligesom de danske skabt til både fællessang og til solistisk fremførelse.

Daniel Øhrstrøm